

Projektek 3 – Pragmatika, Szemantika

1. Vizsgáld meg egy dramatizált szöveget és azonosíts benne passzusokat, amelyeknek nem explicit, hanem implicit üzenete van! Elemezd, hogy mely nyelvi struktúrák, és a kontextus mely elemei azok, amelyek ezt az implicit üzenetet hordozzák!
2. Írj két forgatókönyvet ugyanahhoz a szituációhoz. (Pl.: *Pénz kölcsönkérése a dúsgazdag nagynénitől.*) Az egyikben az üzeneteket csomagold be, tedd minél inkább implicitté, azaz közvetítsd ún. implikaturák formájában, míg a másik esetben az üzenet legyen minél inkább transzparens. Kérj meg 3 hasonló korú és műveltségű kísérleti alanyt, hogy egy ötfokú skálán ítéljék meg mindkét szöveget természetesség, vagy elfogadhatóság tekintetében és készíts velük interjút arról, hogy milyennek ítélik meg a résztvevők a figurákat.
3. Vizsgáld meg TV-sorozatokból szekvenciákat, és elemezd, hogy milyen módon humorosak. Írj kommentárokat kiválasztott rövidebb részekhez arról, hogy milyen rejtett üzeneteket közvetít az adott helyzet a benne résztvevő karakterek, illetve a nézők számára. Vond be az elemzésbe azokat a nem nyelvi jeleket is, amelyek megtámogatják egy-egy jelentés közvetítését (fény- és hanghatások, gesztikulálás, stb.). Próbáld meg általánosításokat megfogalmazni arról, hogy mi az, amit az adott kultúrából ismernie kell a befogadónak ahhoz, hogy értse a humort!
4. Az udvariasság nagyon sokféle módon fejezhető ki, ráadásul több szinten. Gyűjts adatokat tévésorozatokból, hogy a kérések közvetlenségének szintjei milyen viszonyban állnak a szereplő karakterek társadalmi helyzetével és az adott szituációban az egymással szemben betöltött szerepükkel! Pl.: két ember, aki ki nem állhatja egymást, sokkal közvetlenebb formában fogalmaz-e meg kéréseket, mint azok, akik baráti viszonyt ápolnak egymással?
5. Adatold a nyelvi humor különféle formáit és rögzítsd a különbségeiket egy nyelvi humorelmélet keretében!
6. Vegyél fel videóra egy szituációt résztvevőkkel, akiknek ugyanaz a feladata, mint egy sorozat valamely szituációjában! Pl. Meg kell mondani valakinek, hogy mi mindent kell elvégeznie a hétvégén! Elemezd a nyelvhasználati hasonlóságokat és a különbségeket, a közvetettséget és a közvetlenséget!

Szemantika

7. Azonosíts metaforákat egy szövegben, majd helyettesítsd őket a szó szerinti jelentésükkel! Mutasd meg résztvevők egy csoportjának a szó szerinti átiratot és ítéltesd meg a szöveget érthetőség, stílus és érdekesség tekintetében egy 5 fokú skálán. A másik csoportnak mutasd meg az eredeti, metaforákat tartalmazó szövegrészletet! Vajon a metaforákat nem tartalmazó szöveg könnyebben érthető, de kevésbé stílusos és érdekes lesz-e?
8. Azonosítsd és elemezd online médiában megjelent szövegek metaforáit!
9. Mik azok a kollokációk, és miképpen lehet őket azonosítani? Gyűjt egy adott területen szövegeket (pl. időjárás jelentések, borleírások, horoszkópok stb.) és keress olyan szókapcsolatokat, amelyek folyamatosan együtt jelennek meg, és nem igazán lehet mással helyettesíteni őket! Elemezd az adott terület kollokációit, és próbáld meg történetileg is rekonstruálni a használatukat!
10. Válassz ki szavakat, és résztvevőket kérj meg arra, hogy adják meg ezeknek a szavaknak az összes általuk ismert jelentését és rangsorolják is azokat a szerint, hogy melyik jelentés a legalapvetőbb és melyek a kevésbé alapvetőek! Hasonlítsd össze az eredményeket egymással és egynyelvű, illetve többnyelvű szótárak szócikkeivel!
11. Keress fiataloknak szóló magazinokat a 80-as évekből és gyűjts olyan szavakat, amelyekről úgy gondolod, hogy azok ma már nem tartoznak bele a fiatalok szókincsébe, illetve olyanokat, amelyekről úgy gondolod, hogy ma is a szókincs részét képezik. Fiatal egyetemista résztvevőkkel teszteld az intuíciónkat a kiválasztott szavakkal kapcsolatban.